

üzerinde durmaktadır. Farkındalık aşaması, kişinin kendi kültürünün ve diğer kültürün değerlerini tanımlamayı amaçlamakta iken, bilgi aşaması, yanlış anlaşılma durumunda iletişimi yönetme, yanlış anlaşılmanın önüne geçmek için kültürle ilgili gerekli unsurları bir araya getirmeyi ifade etmektedir. Duygu aşaması, duyguları yönetebilme becerisiyle ilgili olmaktadır. Son basamak beceri aşaması ise; davranışların birbiriyle etkileşim halinde uyum sağlamasını amaçlamaktadır (Lesenciuc vd.,2011, s. 45).

Kültürlerarası yeterliliği faktörler olarak değerlendiren modeller arasında Seelye modeli, Damen modeli ve kültürlerarası iletişim yeterliliği süreç modeli yer almaktadır. 1984 yılında Seely tarafından önerilen model, kültürlerarası iletişim stratejilerini anlatmakta, kültürlerarası iletişim stratejilerinin tutum ve davranış değişikliği yaratmayı hedeflediğini belirtmektedir. Bunun yanı sıra yapısal dil aktiviteleri, kültürel içerik edinimi, kültürlerarası genellemeler ve streotipleri ele alan profesyonel kültürlerarası iletişim eğitimleri, incelediği konular arasında yer almaktadır. 1987 yılında Damen tarafından geliştirilen model, kendi kültürel davranışların bilincinde olma, empati kurma, farklılığı fark etme ve kabul etme, tolerans gösterme, etnomerkezçiliği ortadan kaldırma davranışlarının gerekli olduğunu öne sürmektedir. Bununla birlikte model; dinleme, konuşma, yazma ve kültürlerarası iletişimde dil becerileri yapısını yeniden düzenlemek gerekliliğini açıklamaktadır. 2003 yılında Hajek-Giles tarafından önerilen kültürlerarası iletişim yeterliliği süreç modeli, kültürlerarası iletişimi etkileyen faktörler arasında bakış açıları, kültürel yönelim, etkileşim türü ve bilişsel hazırlık durumu bulunduğunu belirtmektedir (Lesenciuc vd., 2011, s. 44-47).

Kültürlerarası Öğrenme ve Uyum Süreci

Kültürlerarası uyum kavramı, İngilizce’de intercultural adaptation, intercultural adjustment, cultural adjustment vb. farklı sözcüklerle ele alınmakta, ancak her biri kişinin bir kültüre uyum sürecini açıklamaktadır. Kültürlerarası uyum, kültürlerarası hassasiyet/duyarlılık ile başlayan ve kültürlerarası öğrenme ile gelişen bir süreçtir ve farklı kültürlere ilişkin yeni deneyimlerle sürekli olarak gelişmeye devam etmektedir. Matsumoto vd. (2004) kültürlerarası uyumu, kişinin yeni ya da farklı bir kültür ile karşılaştığında pozitif ya da negatif sonuçları ile birlikte yaşadığı stresin üstesinden gelme yeteneği kazanması olarak tanımlamaktadır. Kültürlerarası uyum, özellikle kişinin yaşadığı duygusal stres, iletişim problemleri, kişilerarası ilişkilerde yaşadığı güçlükler vb. negatif etkilerin azaltılarak kendine güven, farkındalık, dil yeterliliği, pozitif duygu hali vb. birçok pozitif niteliklerin kazanılması ile ilişkili görülmektedir.

Ward and Kennedy (1993) kültürlerarası uyumun psikolojik uyum ve sosyokültürel uyum olmak üzere iki şekilde gerçekleştiğini ifade etmektedir. Kültürlerarası psikolojik uyum, kişinin farklı bir kültür ile karşı karşıya kaldığında yaşanılacak stresi aşma ve güçlüklerin üstesinden gelme konusunda yeterlilik kazanması, sosyokültürel uyum ise kültür ile ilgili öğrenmeleri gerçekleştirerek farklı kültürlerle etkileşime hazırlıklı olma hali olarak açıklanmaktadır. Bir diğer ifade ile psikolojik uyum, kişinin farklı bir kültür içinde bulunduğu duygusal tepkilerin daha olumlu ve kontrollü olması iken, sosyokültürel uyum ise kişinin içinde yer aldığı kültürde uygun ve doğru iletişim kurabilmesi olarak ifade edilebilir (Hui vd., 2015). Cai ve Rodríguez (1996) kültürlerarası uyumu kişinin, kültürlerarası etkileşimde bulunduğu farklı kültürlere karşı olumlu bir yaklaşım ve anlayış geliştirmesi ve bu doğrultuda uygun iletişim davranışında bulunabilmesi olarak ifade etmektedirler.

Matsumoto, Leroux, Bernhard ve Gray (2004) kültürlerarası uyumu farklı bir kültürel çevrede yaşamaya başarılı bir şekilde adapte olmak olarak tanımlamaktadır. Kültürlerarası uyumun duygusal düzenleme, açıklık, esneklik, eleştirel düşünme olmak üzere dört faktörü olduğunu belirtmektedirler. Duygusal düzenleme, kişinin yeni bir kültür ile ilgili beklenmedik olaylar karşısında duygusal tepkilerini kontrol edebilmesini; açıklık, kişinin yeni durumlar ve yeni deneyimler arama ve bunları hoş karşılama özelliğine sahip olmasını ifade etmektedir. Esneklik,

yeni bir kültürü ve düşünme yollarını keşfetme isteğini; eleştirel düşünme ise hem kendi hem de yeni kültür hakkında yeni anlayışlar yaratmak için deneyimleri yansıtmayı açıklamaktadır.

Kişinin yeni ya da farklı bir kültüre uyum sağlama süreci, kişinin öncelikle kültür ile ilgili güçlük olarak gördüğü durumların üstesinden gelmesi ve yeni bir kültür anlayışı ile yaşama uyum sağlamayı başarması gereklidir (Usunier, 1998). Bu anlamda bir kültüre uyum süreci, öncelikle psikolojik olarak belirsiz bir durumun yarattığı stresin azaltılmasına odaklanmakta ve bunun da doğrudan kültürel öğrenme ile ilişkili olduğu ifade edilmektedir. Yeni ya da farklı olan kültür hakkındaki öğrenme deneyimleri için fırsat oluşturmaktadır (Hung-Wen, 2006). Cai ve Rodríguez (1996) bunu destekler biçimde kültürlerarası uyum sürecini ilk sözü söyleme ve deneyimin rolü olmak üzere iki aşamalı olarak tanımlamaktadır. İlk sözü söyleme, kültürlerarası etkileşimde kişinin farklı kültürden bir kişi ile etkileşimi sırasında potansiyel yanlış anlaşılmanın azaltılmasını ve doğru anlaşılmanın sağlanmasını açıklamaktadır. Deneyimin rolü ise, bir kültür hakkında bilgi sahibi olmanın etkili bir uyumun gerçekleşmesinde gerçek deneyim yaşanmadan önce sanal bir deneyimin elde edilmesinde oldukça önemli olduğuna dikkat çekmekte ve kişinin söz konusu kültür ile ilgili birikimlerinin yaşanabilecek güçlükleri azaltacağını işaret etmektedir. Gerçek deneyimler pozitif ya da negatif olabilirken, sanal deneyimler pozitif olmakta ve istenildiğinde tepki gösterilebilmektedir. Bu da gerçek mesajla karşı karşıya kalındığında uygun ve doğru davranışın seçilmesine yardımcı olmaktadır. Kültürel uyum süreci, kişinin kültürel öğrenmeyi gerçekleştirme ve farklı kültürlerle ilişkin deneyim elde etmesi sonucunda ortaya çıkmaktadır. Bu noktada kişinin kültürlerarası yeterliliğinin gelişmesinde ilk basamak kültürlerarası duyarlılığın gelişmesi olarak belirtilmektedir.

Kültürlerarası duyarlılık (intercultural sensitivity) kişinin kültürel farklılıkları tanıma, bilgi edinme ve saygı duyma konusundaki duygusal kapasitesini ifade etmektedir (Chen ve Starosta, 1996). Trang vd. (2003) ise kültürel duyarlılığı kültürel farkındalığın artarak kültürel anlayışın gelişmesi ve kültürel önyargıların azalması olarak ifade etmektedir. Kültürel duyarlılığın gelişmesi ile farklı kültürlerden kişilere karşı saygının gelişmesi ve olaylara farklı açılardan bakabilme yeteneğinin kazanılması söz konusu olmaktadır. Hammer vd. (2003) kültürlerarası duyarlılık için kültürel farklılıklarla ilgili deneyimin artması ve ayrımcılığın azalması ifadesini kullanmakta, kültürlerarası durumlara ilişkin uygun ve doğru tepkilerin verilmesinin ise tamamı ile kültürlerarası yeteneğin gelişmesi ile ilgili olduğunu belirtmektedir.

Kültürlerarası Duyarlılık Gelişimsel Modeli (The Developmental Model of Intercultural Sensitivity /DMIS) kültürlerarası durumlarda kişilerin deneyimlerini aşamalar halinde açıklayan bir çerçeve sunmaktadır (Bennett, 1993). Model, kültürlerarası bilgi ve deneyim elde edilmesi yolu ile kişinin etnosentrik/ tekkültürlü bir bakış açısından çokkültürlü bir bakış açısına doğru gelişimini açıklamaktadır. Bu süreç içerisinde kişinin inkâr etme, savunma, azaltma, kabul etme, uyum, bütünleşme aşamalarından geçtiğini varsaymaktadır. Modelde etnosentrik ya da tek kültürlü bakış açısı ile kişinin kendi kültürünün tutum ve davranışlarını tek ve doğru kabul eden bir biliş yapısı işaret edilmektedir. Bu anlamda da ilk aşamada kişinin diğer kültürlerden kişileri hem psikolojik hem de fiziksel olarak kabul etmemesi ve onları anlamaktan kaçınması söz konusu olmakta bu nedenle bu aşama inkâr olarak adlandırılmaktadır (Bennet ve Bennet, 2001). Savunma aşamasında ise kişi kendi kültürüne ait değerlerin daha iyi olduğu gibi yargılarla, kendi kültürünü diğer kültürlerin değerlerine karşı savunmaktadır. Azaltma aşamasında kişi kendi kültürünü tek olarak kabul etmekle birlikte diğer kültürlerle ait değerleri ya da kültürel farklılıkları yüzeysel de olsa kabul etmeye başlamıştır. Azaltma tek kültürlü bakış açısının son aşaması olup, kabul etme aşaması ile çok kültürlü bir bakış açısına doğru geçiş başlamaktadır. Kabul etme aşamasında kişi, diğer kültürlerle ait değerleri ya da farklılıkları kendi kültürü ile eşit önemde görmeye başlamakta ve bir gerçek olarak onaylamaktadır (Hammer vd., 2003). Uyum aşamasında ise kişinin diğer kültürlerin bakış açısını, değerlerini anlaması ve deneyimlemesi ve kültürel empati geliştirmesi söz konusu olmaktadır (Bennett, 1998). Bütünleşme aşamasında kişi çokkültürlü bir bakış açısına

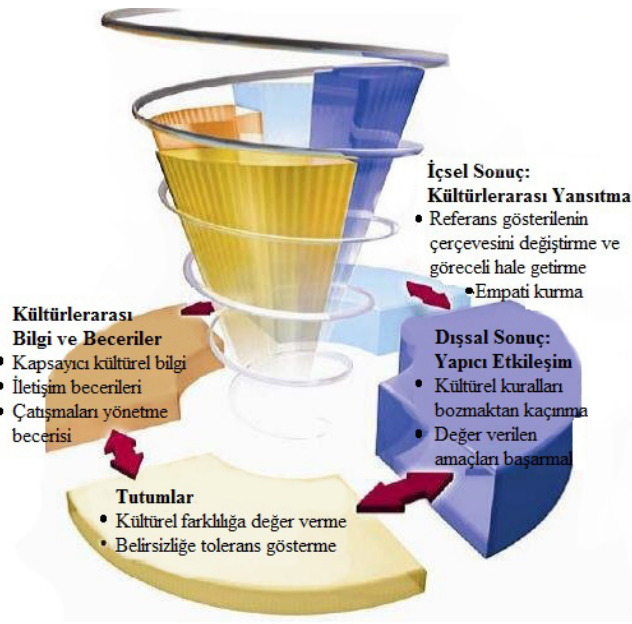
ve farklı kültürlerin değerlerini deneyimleme ve içselleştirme noktasına ulaşmaktadır. Kültürlerarası duyarlılığın modeli aşamaları ve kişilerin bu aşamalarda verdikleri tepkiler/yaklaşımlar tablo 3'te açıklanmaktadır.

Tablo 4: Kültürlerarası Duyarlılık Modeli Aşamaları ve Kişilerin Yaklaşımları

Uyum Süreci	Tanımlama	Kişi bu aşamada ne söyler
İnkâr	Kültürel farklılıklardan kaçmakta ve ilgi göstermemektedir.	"Diğer kültür/din ne söylüyor gerçekten hiç ilgilenmiyorum" "Bütün büyük şehirler ayndır, çok fazla bina ve çok fazla araba, onlardan kaçırım"
Savunma	Kültürel farklılıkları "biz ve onlar" şeklinde algılamakta ve yargılamaktadır. Kendi kültürünü ve değerlerini eleştiri kabul etmeksizin savunmakta diğer kültürleri eleştirmektedir.	"Niçin yolun yanlış tarafından araba kullanıyor bunlar?" "Bunlar bizim yaşam biçimimize değer vermiyorlar"
Azaltma	Kültüre farklılıkları tanımakta ve kültürel ortak noktaları ve değerlerin altını çizmekte, kültürel farklılıkları takdir etmektedir.	"Tam olarak ne düşündüklerini anlamak gerekli" "Kişinin derisinin rengi önemli olmamalı"
Kabul etme	Kendi ve diğer kültürler arasındaki farklılıkları tanımakta, değer vermekte ve ortaklıkları bulmaktadır.	"Yeni kültürleri tanımayı seviyorum" "Ne kadar çok diğer kültürler hakkında bilgi sahibi olursam, o kadar çok kendi kültürümle karşılaştırabiliyorum"
Adaptasyon/Uyum	Kendi kültürel değer ve normlarını korurken, diğer kültürlere göre perspektifini değiştirerek uyum sağlama yeteneğini geliştirmektedir.	"Bu sorunu çözmek için bakış açımı değiştiriyorum" "Kültürel olarak doğru yolu bulmaya çalışıyorum" "Diğer kültürel bakış açılarını konuşalım, ortak bir çözüm bulalım"

Kaynak: Winters (2012)'den uyarlanmıştır.

Kartari (2001, s.239-246) kültürlerarası yeterliliğin gelişmesinde kültürlerarası duyarlılığın (duygusal süreç) ilk aşama olduğunu, ikinci aşamanın kültürlerarası uyanıklık (bilişsel süreç), üçüncü aşamanın ise kültürlerarası beceriklilik (davranışsal süreç) olduğunu belirtmektedir. Kartari (2001) kültürlerarası duyarlılık aşamasında kişinin öz değerlendirme, öz-saygı, açık fikirlilik, yargılamama ve sosyal rahatlık vb. özelliklerinin; kültürlerarası uyanıklık aşamasında kişinin öz farkındalığının ve kültürel farklılıklara ilişkin anlayışının; kültürlerarası beceriklilik aşamasında ise empati, esneklik, kendin açma ve etkileşim yeteneğinin geliştiğini açıklamaktadır. Bu bağlamda kültürlerarası duyarlılığın gelişmesi, kişinin öncelikle içsel süreçlerinin gelişmesi ile başlamakta, özsaygısının gelişmesi, açık fikirli olarak diğerlerini dinleme ve kabul etme, saygı duyma vb. nitelikler kazanması ile gerçekleşmektedir. Bununla birlikte kişinin dış çevresinde de kültürel farklılıkları tanınması ve anlaması, yanlış anlaşılardan kaçınma yeteneği geliştirmesi beklenmektedir. Bu aşamaların ardından kişinin sahip olduğu yetenekleri davranışa dönüştürmesi, farklı kültürlerden kişi/kişilerle olumlu etkileşimler kurması ve sürdürmesi gerekmektedir. Tüm bu aşamalar, kişinin kültürlerarası yeterlilik öğrenme sürecini tamamlaması ile yakından ilişkilidir. Bu noktada Stiftung ve Cariplo (2006) kültürlerarası yeterliliğin kazanılmasında öğrenme spiralini ortaya koyarak tutumlar, kültürlerarası bilgi ve beceriler, içsel sonuç ve dışsal sonuç olmak üzere dört faktör tanımlamışlardır.

Şekil 2: Kültürlerarası Yeterlilik Öğrenme Spirali

Kaynak: Stiftung ve Cariplo(2006)

Kültürlerarası Yeterlilik Öğrenme Spirali'nde ifade edilen içsel sonuç, kişinin kültürel öğrenme yolu ile bakış açısında ve anlayışında bir gelişmenin olmasını, kültürlerarası durumlara, farklı yaşam biçimi ve değerlere karşı bir anlayış geliştirmesini, bir diğer ifade ile duygusal ve bilişsel olarak yeni ve farklı kültürün kabul edilmesini açıklamaktadır. Dışsal sonuç ise, kültürlerarası ortamlarda kişinin kişilerarası etkileşimlerde bulunmasını ve etkili iletişim kurabilmesini ifade etmektedir. Bir diğer ifade ile pozitif iletişim, işbirliği yaratma, ilişkisel amaçlara değer vererek çatışmalardan kaçınma ya da çatışmaları yönetebilme becerisini açıklamaktadır. Bu noktada hem içsel hem de dışsal sonuç elde edilmesi, kültürlerarası durumlara ilişkin kişinin tutumunun pozitif olması, tutumların olumsuz yargılardan arınması ve açıklık kazanması ile doğrudan ilgilidir. Aynı zamanda kişinin kültürel öğrenme ile elde ettiği tüm bilgileri gerçek durumlara uygulayabilme becerisi kazanması gereklidir. Bunun için kişinin kültürel bilgi temelinde iletişim kurması ve davranışta bulunması beklenmektedir.

Kişinin kültürel öğrenme sürecini gerçekleştirerek içsel ve dışsal sonuçları elde etmesi ve kültürlerarası bilgi ve becerileri davranışa dönüştürmesi, kişiler için farklı düzeylerde gerçekleşebilmektedir. Bu anlamda Praxmarer (2013) kültürlerarası yeterliliğin birinci düzey temel yeterlilik, ikinci düzey orta yeterlilik, üçüncü düzey tam yeterlilik olarak ortaya çıkabileceğini belirtmektedir.

- **Birinci düzey- Temel Yeterlilik:** Kişi diğer kültürlerden kişilerle etkileşim kurmaya isteklidir, diğer kültürlerle ilişkin bilgi edinme çabası vardır ancak henüz deneyimleri yoktur. Diğer kültürlerden kişilerin gelenek, görenek ve değerlerine değer vermekte ve onaylamaktadır.
- **İkinci düzey- Orta Yeterlilik:** Kişi, farklı kültürlerle ilgili eğitim ve deneyim kısmını tamamlamış tutarlı bir şekilde kültürlerarası etkileşimlere açık ve gerekli becerileri edinmiş durumdadır. Ayrıca karşılaşılabilecek çeşitli problemlerin de üstesinden gelme, alışkın olunmayan durumlara yanıt verebilme ve adapte olabilme becerileri edinmiş olmaktadır. Bununla birlikte farklılıklara ilişkin onaylama ya da onaylamamaktan daha çok durumu/olayı doğal karşılama tutumu gelişmiş olmaktadır.
- **Üçüncü düzey-Tam Yeterlilik:** Kişinin sahip olduğu kültüre ait yeterlilikler ikinci düzeyde iken sezgisel düzeyde kalırken üçüncü düzeyde kültürlerarası durumlarda bilgisini kullanabilme, değerlendirme yapabilme,

becerileri uygulayabilme söz konusu olmaktadır. Kişinin kültürlerarası gruplarla etkileşimlerinde savunucu iletişimin ya da kırıncı olma gibi davranışların ortaya çıkmamasına özen gösterdiği ve anlayış temelinde bir iletişim kurduğu görülmektedir. Ayrıca kişi grup içindeki etkileşimlerde yanlış anlaşılmalara ya da güç durumlar söz konusu olduğunda incelikle, nazik bir şekilde kişilerin birbirlerini anlamalarında aracılık etme ve diğerlerinin bakış açılarının da anlaşılmasını sağlama gibi bir role sahip olmaktadır.

Sonuç

Küreselleşme kaçınılmaz bir şekilde kültürel homojenleşmeyi gerekli kılmaktadır (UNESCO, 2009). Ülkeler arasındaki sınırların ve mesafelerin azalması ya da ortadan kalkması, kültürlerarasındaki etkileşimleri arttırmakta, her etkileşim de beraberinde kültürlerarası yeterliliğin gelişmesinin gerekli olduğu sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Bununla birlikte, kültürlerarası yeterlilik sadece uluslararası alanda eğitim gören, çalışan ya da görev yapan kişileri değil, hem kişisel hem de grup düzeyinde herkesi ilgilendirmektedir. Küreselleşen dünyanın en önemli ihtiyaçlarından biri kişilerin farklı kültürlere ilişkin bilgi, beceri ve deneyim elde ederek kültürlerarası yeterlilik kazanmaları ve kültürlerarası uyumun elde edilmesidir.

Kültür dinamik bir süreçtir, bu nedenle farklı kültürler arasındaki iletişimde kişinin sahip olduğu kültürlerarası yeterliliğe ilişkin sürekli bir yenilenmeyi gerekli kılmaktadır. Bu nedenle kültürlerarası yeterliliğin gelişimi kültür ve kültürlerarası farklılıklara ilişkin sürekli eğitimlerin alınması ile dinamik tutulabilir (Sun,2013). Foncha ve Sivasubramaniam (2014) ise kültürlerarası yeterliliğin bilişsel, metabilişsel, sosyal ve duygusal boyutları olduğunu, bu nedenle kültürlerarası konulara ilişkin öğrenmenin sadece kişisel olarak yararlı olmayacağını bu anlamda da bilgi, beceri ve yetenek gelişmesi için sosyal ortamda deneyim elde ederek anlamlandırmanın gerçekleşmesi gerektiğini açıklamaktadır. Kültürlerarası deneyimler, kişinin gerçek durum içerisinde karar vermesini ve kararlarının sonuçlarını görmesini sağlamaktadır. Bu anlamda da farklı kültürlere ait bilginin davranışa dönüşmesi ancak bu şekilde mümkün olabilmektedir (Fantini, 2006).

Kültürlerarası yeterliliğin gelişmesi ile kültürlerarası uyumun elde edilmesi bir süreç olup, bu süreçte kişinin bilgi, beceri ve davranış edinimleri ve değişimleri söz konusudur. Bu edinimlerin ve değişimlerin hem duygusal hem de bilişsel düzeyde gerçekleşmesi ayrı bir önem taşımaktadır. Bununla birlikte kültürlerarası durum ya da olaylarla ilgili deneyimlerin kazanılması da sürecin ilerlemesi ve gerekli becerilerin edinilmesi için büyük önem taşımaktadır. Bu anlamda kişinin farklı kültür ya da farklı kültürden kişilerle etkileşim halinde olması sağlanarak, hem sürekli öğrenme hem de sürekli yeni deneyimlerin elde edilmesi mümkün olabilmektedir. Bu süreçte kişinin kültürlerarası duyarlılığının gelişmesi ile farklı kültürlere karşı olumlu tutumlar ve farklı kültürlerden kişi/kişilerle etkileşim kurmaya isteklilik göstermesi kültürlerarası uyuma ulaşılmasını kolaylaştırmaktadır. Kültürlerarası yeterliliğin gelişmesi ve kültürlerarası uyumun elde edilmesine yönelik gelecekte gerçekleştirilecek çalışmaların kültürlerarası diyaloga odaklanması, bu süreçte eğitim ve deneyim dışındaki farklı yolların da ortaya konulması konusunda yeni fikirler verebilecektir.

Kaynaklar

- Agar, M., (1994). *Language Shock: Understanding the Culture of Conversation*. New York: William Morrow and Co.
- Alred, G. and Byram, M. (2002). "Becoming an Intercultural Mediator: A Longitudinal Study of Residence Abroad". *Journal of Multilingual and Multicultural Education*, 23, 339-352.
- Bennett, J. (2011). *Developing Intercultural Competence*, Aiea Conference February 20-23, San Francisco, CA, USA.
- Bennett, J. M., Bennett, M. J. (2001). "Developing Intercultural Sensitivity: An Integrative Approach To Global And Domestic Diversity", *The Diversity Symposium*.
- Bennett, M. (1998). "Intercultural Communication: A Current Perspective". Bennett, M.J. (Edt.), *Basic Concepts of Intercultural Communication: Selected Readings*. Yarmouth, ME: Intercultural Press.
- Boom, D. Van Den (2000). *LIMA-Labour Market Integration of Migrants and Refugees Through Advice and Guidance*, Distance Learning Package, <http://www.uni-saarland.de/z-einr/efb/AHO/Lima/Base/Chapter3.htm>.
- Byram, M. (1997). *Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence*. Philadelphia, PA: Multilingual Matters.
- Byram, M. and Zarate, G. (1997). "Definitions, Objectives and Assessment of Sociocultural Competence", Byram, M., Zarate, G., Neuner, G. (Eds.), *Sociocultural Competence in Language Learning and Teaching*. Strasbourg: Council of Europe.
- Bolten, J., (2005). *Universität Jena, Interkulturelle Wirtschaftskommunikation/www.interculture.de* Das neue Zuwanderungsgesetz – ein oder der Weg zur interkulturellen Gesellschaft? Von der Multikulturellen zur Interkulturellen Gesellschaft – Handlungsstrategien für das Gemeinwesen. PPT, Erfurt <http://www.google.ch/search?client=firefox-a&rls=org.mozilla%3Ait%3Aofficial&channel=s&hl=it&source=hp&q=j%C3%BCrgen+bolten+das+neue+zuwanderungsgesetz&meta=&btnG=Cerca+con+Google>.
- Cai, D. A., Rodríguez, J. I. (1996-7). "Adjusting to Cultural Differences: The Intercultural Adaptation Model", *Intercultural Communication Studies*. VI:2, 31-42.
- Chen, G. M., & Starosta, W. J. (1996). "Intercultural Communication Competence: A Synthesis". Brant, R.B. (Edt.), *Communication Yearbook 19*, Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Cushner, K., (2015). "Development and Assesment of Intercultural Competence", Hayden, M., Levy, J, Thompson, J. (Eds.), *The Sage Handbook of Research in International Education*, CA: Sage Publication.
- Deardorff, D.K., (2006). "Identification And Assessment of Intercultural Competence As a Student Outcome of Internationalization". *Journal of Studies in Intercultural Education*, No:10, 241-266.
- Dehmel, A., Li, Y., Sloane, P. F. E. (2011). "Intercultural Competence Development in Higher Education Study Abroad Programs: A Good Practice Example", *Interculture Journal*, Vol.15, 11-36.
- Fantini, A. E. (2005). "About Intercultural Communicative Competence: A Construct", <http://federationeil.org/documents/AppendixE.pdf>, 1-4.
- Fantini, A. E. (2006). "Exploring and assessing intercultural competence". Retrieved May 1, 2007, from http://www.sit.edu/publications/docs/feil_research_report.pdf.
- Fantini, A., & Tirmizi, A, (2006). "Exploring and assessing intercultural Competence". *World Learning Publications*. Paper 1. http://digitalcollections.sit.edu/worldlearning_publications/1
- Foncha, J. W. & Sivasubramaniam, S. (2014). "The Links Between Intercultural Communication Competence and Identity Construction in the University of Western Cape (UWC) Community", *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 5(10), 376-385.
- Guilherme, M. (2000). *Intercultural Competence*, Byram, M. (Edt.), Routledge Encyclopedia of Language Teaching and Learning.
- Hall, S., (1996). "Introduction: Who Needs "Identity"? Hall, S., P. Gay (Edt.), *Questions of Cultural Identity*, London: Sage Publication, 1-17.

- Hammer, M. R., Bennett, M. J., Wiseman, R. (2003). "Measuring Intercultural Sensitivity: The Intercultural Development Inventory", *International Journal of Intercultural Relations*, 27, 421–443.
- Hui, B. P. H., Chen, S. X., Leung, C. M., Berry, J. W. (2015). "Facilitating Adaptation and Intercultural Contact: The role of Integration and Multicultural Ideology in Dominant and Non-dominant Groups", *International Journal of Intercultural Relations*, 45, 70–84.
- Humphrey, D. (2007). *Intercultural Communication Competence: The State of Knowledge*. London: CILT: The National Centre for Languages.
- Hung-Wen, L. (2006). "Perceptive of Expatriation and Cross-Cultural Adjustment", *Journal of Global Business Management*, 2 (1), 1-8.
- Hunter, B., White, G. P., Godbey, G. C., (2006). "What Does It Mean to Be Globally Competent?", *Journal of Studies in International Education*, 10(3), 267-285.
- Hymes, D. H., (1972). *On Communicative Competence*. Pride, J.B., Holmes J.(Eds): Sociolinguistics. Baltimore. Penguin Books, 269-293.
- Inca, (2004). "Theory Intercultural Competence Assessment, Leonardo da Vinci, European Training in the UK", file:///C:/Users/Aysen/Downloads/docl_9372_399031269.pdf.
- Kartari, A. (2001). *Farklılıklarla Yaşamak/Kültürlerarası İletişim*, Ankara: Ürün Yayınları.
- King, P. M., Boxter Magolda, M. B. (2005). "A Developmental Model of Intercultural Maturity", *Journal of Colledge Student Development*, 46(6), 571-592.
- Koester, J., & Lusting, M. W., (2015). "Intercultural Communication Competence: Theory, Measurement and Application", *International Journal of Intercultural Relations*, 48, 20–21.
- Kramsh, C. (2004). *Context and Culture in Language Teaching*, Oxford: Oxford University Press.
- Lesenciuc, A., Draghici, C., Nagy, D. (2011). "Models of Forming/ Developing The Intercultural Communication Competence. Models Relevant to The Romanian Military Higher Education", *Science & Military*, Vol.1, 43-51.
- López-Rocha, S. (2016). *Intercultural Communicative Competence: Creating Awareness and Promoting Skills in the Language Classroom*. Gorla, C., Speicher, O., Stollhans, S. (Eds), *Innovative Language Teaching and Learning at University: Enhancing Participation and Collaboration*, 105-111.
- Matveev, V. A., Merz, M. Y., "Intercultural Competence Assessment: What Are Its Key Dimensions Across Assessment Tools?", Jackson, L., Meiring, D., Van de Vijver, F., Idemudia, E. (Eds.) (2014). *Toward Sustainable Development Through Nurturing Diversity: Selected Papers from the Twenty-First Congress of the International Association for Cross-Cultural Psychology*. Melbourne, FL: International Association for Cross-Cultural Psychology.
- Matsumoto, D., LeRoux, J. A., Bernhard, R., Gray, H. (2004). "Unraveling the Psychological Correlates of Intercultural Adjustment Potential", *International Journal of Intercultural Relations*, 28, 281–309.
- Praxmarer, Peter. (2013). *Intercultural (communication) Competence – Script and Study Materials*. European Master in Intercultural Communication – Universiteit Utrecht, Switzerland, <https://centerforinterculturaldialogue.files.wordpress.com/2010/07/intercultural-communication-competencies-study-material.pdf>.
- Robinson, G. L. (1991). "Second Culture Acquisition". Alatis, J.E. (Edt.). *Linguistics and Language Pedagogy: The State of the Art*, Georgetown University Round Table on Language and Linguistics 1991, Georgetown: Georgetown University Press.
- Ruben, B. D. (1976). "Assessing Communication Competency for Intercultural Adaptation". *Group and Organization Studies*, 1, 334-354.
- Salleh, L. M. (2008). "Communicatin Competence: A Malaysian Perspective", *Human Communication, A Publication of the Pacific and Asian Communication Association*, 11 (3), 303-312.
- Saville-Troike, M. (1996). "The Ethnography of Communication", McKay, S. L., Hornberger, N. H. (Eds.) *Sociolinguistics and Language Teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Saville-Troike, M. (1989). *The Ethnography of Communication: An Introduction*. Oxford: Basil Blackwell.

- Sinicrope, C., Norris J., Watanabe, Y. (2012). "Understanding and Assessing Intercultural Competence: A Summary of Theory, Research, And Practice (Technical Report For The Foreign Language Program Evaluation Project)", *Second Language Studies*, 26(1), 1-58.
- Spitzberg, B.H. and Changnon, G. (2009). "Conceptualizing Intercultural Competence", *The SAGE Handbook of Intercultural Competence*, Deardorff, D.K.(Edt.), Thousand Oaks, CA: Sage.
- Stiftung, B., Cariplo, F. (2006). *Intercultural Competence –The Key Competence in the 21st Century?*,
<http://www.ngobg.info/bg/documents/49/726bertelsmanninterculturalcompetences.pdf>
- Sun, W., (2013). "How to Cultivate Intercultural Communication Competence of Non-English Major Students", *Theory and Practice in Language Studies*, 3(12), 2245-2249.
- Taylor, E. (1994). "Intercultural Competency: A Transformative Learning Process", *Adult Education Quarterly*, Vol. 44, 154-174.
- The Centre for Applied Linguistics, Higher Education Council for England (HEFCE) (2009), *The Global People Competency Framework Competencies for Effective Intercultural Interaction*, The Centre for Applied Linguistics, University of Warwick, http://www2.warwick.ac.uk/fac/cross_fac/globalpeople/resourcebank/gppublications/gp_competency_framework.pdf.
- Trang, N. T. M., Barrett, N. J., Tho, N. D. (2003). "Cultural Sensitivity and Its Impact on Business Relationship Quality", *Conference Proceeding 19th Annual IMP Conference*, 1-9.
- Unesco World Report, (2009). *Investing in Cultural Diversity and Intercultural Dialogue*, United Nations Educational, Cultural and Scientific Organization Publications, France.
- Unesco, (2013). *Intersectoral Platform for a Culture of Peace and Non-Violence*, Bureau for Strategic Planning, *Intercultural Competences, Conceptual and Operational Framework*.
- Usó-Juan, E., Martínez-Flor, A. (2008). "Teaching Intercultural Communicative Competence Through the Four Skills", *Revista Alicantina de Estudios Ingleses* 21, 157-170.
- Usunier, J. (1998). "Oral Pleasure and Expatriate Satisfaction: An Empirical Approach", *International Business Review*, 7, 89-110.
- Varhegyi, V., Nann, S., (2008). *Identifying Intercultural Competence, A Research Report on Field of Research Performed in the Intercultool Project*,
http://www.intercultool.eu/WP2_Research_Report_pdf.pdf.
- Ward, C., & Kennedy, A. (1993). "Where's the "culture" in cross-cultural transition? Comparative studies of sojourner adjustment", *Journal of Cross-cultural Psychology*, 24, 221-249.
- Williams, T. R. (2009). "The Reflective Model of Intercultural Competency: A Multidimensional Qualitative Approach to Study Abroad Assessment", *The Interdisciplinary Journal of Study Abroad*, Volume: 18, 289-306.
- Winters, M. F., (2012). *Diversity Education DOES Work – Part II*,
<http://www.theinclusionsolution.me/diversity-training-works-part2>
- Wiseman, R.L. (2002). "Intercultural communication competence", Gudykunst, W.B., Moody, B. (Eds.), *Handbook of international and intercultural communication*, Thousand Oaks, CA: Sage.
- World Work (2008), *International Competencies*,
<http://www.worldwork.biz/legacy/www/docs2/competencies.phtml>.
- Zhang, X., (2010). "Developing Students' Intercultural Communication Competences in Western Etiquette Teaching" *English Language Teaching*, 3(4), 224-227.
- Zylkiewicz-Plonska, E., Acienè, E. (2014). "The Need For Creating And Developing Intercultural Competences Among International Students", *Tilta*, Vol. 2, 89-107.